

Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky

Aktualizace 2011

Porada vedoucích pracovníků regionálních oddělení
pověřených knihoven JMK

Moravská zemská knihovna v Brně

23. 5. 2011

Základní východiska

- ▶ Zákon č. 257/2001 Sb.
- ▶ Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2011-2014
- ▶ obecné principy Manifestu IFLA/UNESCO o veřejných knihovnách z roku 1994
- ▶ Směrnice IFLA: Služby veřejných knihoven (z roku 2010)

Kategorie standardu

- ▶ a) provozní doba knihovny pro veřejnost
- ▶ b) tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů
- ▶ c) umístění knihovny v obci
- ▶ d) plocha knihovny určená pro uživatele
- ▶ e) studijní místa pro uživatele knihovny
- ▶ f) přístup k internetu a informačním technologiím
- ▶ g) webová prezentace knihovny
- ▶ h) elektronický katalog knihovny na internetu
- ▶ i) pracovníci knihovny a jejich vzdělávání
- ▶ j) měření spokojenosti uživatelů knihovny

a) Provozní doba knihovny pro veřejnost

	Doporučená hodnota	Doporučená hodnota	Celostátní průměr 2002	Celostátní průměr 2009
Počet obyvatel	Současný	Návrh	Počet hodin týdně	
do 500	5 až 10	5 až 10	2-3	3
501-1000	10 až 15	5 až 15	4	4
1001-3000	15 až 20	15 až 23	12	11
3001-5000	20 až 25	23 až 28	20	23
5001-10000	25 až 35	28 až 40	26	28
10001-20000	35 až 45	40 až 45	30	35
20001-40000	45 až 50	45 až 50	40	42
40001-	50 a více	50 a více	42	48

b) Tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů

Indikátor: Výdaj na nákup knihovního fondu a dalších informačních zdrojů, tj. částka v Kč na 1 obyvatele obce vydaná na nákup knihovního fondu a informačních zdrojů za jeden rok volném výběru.

Indikátor: 10 % roční obnovy knihovního fondu ve volném výběru novými přírůstky. Knihovna má nejméně 75 % knihovních jednotek ve volném výběru.

	Doporučená hodnota 2005	Doporučená hodnota 2011	Celostátní průměr 2002	Celostátní průměr 2009
Částka v Kč/ 1 obyvatele	25-35	30-45	22	26

Obnova KF – situace v ČR

% obnovy KF	Počet knihoven	%	Doba obměny KF
6 a více %	449	8	za 10 – 16 let
5 – 5,99	146	3	za 16 – 20 let
4 – 4,99	256	5	za 20 - 25 let
3 – 3,99	401	7	za 25 - 33 let
2 – 2,99	596	11	za 33 - 50 let
1 – 1,99	982	18	za 50 - 100 let
Do 1 %	881	16	za 100 a více let
Bez obnovy KF	1698	31	
CELKEM	5409	100	

c) Umístění knihovny v obci

Směrnice IFLA: Služby veřejných knihoven:

„...v místě, které je maximálně využíváno a výhodné pro obyvatele....v blízkosti rušného veřejného života, kde jsou např. obchody, nákupní centra, kulturní podniky.“

Docházková vzdálenost pro okruh přímé působnosti nemá přesáhnout 15 minut pěší chůze nebo jízdy veřejným dopravním prostředkem hromadné dopravy nebo autem.

d) Plocha knihovny určená pro uživatele

Indikátor: Knihovna má k dispozici nejméně 60 m² na 1000 obyvatel obce nebo spádové oblasti. V obcích do 1000 obyvatel se tento ukazatel použije v průměřeném rozsahu tak, aby byly zajištěny všechny funkce knihovny.

- 1) Plocha zahrnuje celkovou užitnou plochu knihovny určenou návštěvníkům.
- 2) Při hodnocení prostorového zajištění knihovny a při projektové přípravě výstavby i rekonstrukce knihovny se v průměřeném rozsahu použije Typizační směrnice Ministerstva kultury.

e) Studijní místa pro uživatele knihovny

	Doporučená hodnota 2005	Doporučená hodnota návrh	Celostátní průměr 2002	Celostátní průměr 2009
Počet obyvatel	Počet studijních míst			
1-500	4 až 5	4 až 5	5	5
501-1000	6 až 8	6 až 8	7	6
1001-3000	9 až 10	9 až 10	9	9
3001-5000	10 až 18	10 až 18	14	14
5001-10000	20 až 28	20 až 28	17	22
10001-20000	28 až 40	28 až 70	23	34
20001-40000	40 až 75	70 až 120	33	76
Více než 40001	75 a více	120 a více	105	198

f) Přístup k internetu a informačním technologiím

	Doporučená hodnota 2005	Doporučená hodnota	Celostátní průměr 2002	Celostátní průměr 2009
Počet obyvatel	Současný	Návrh	Počet stanic	
1-500	1 až 2	1 až 2	1	1
501-1000	2	2	1	1
1001-3000	2 až 3	2 až 3	2	2
3001-5000	3 až 5	3 až 5	2	3
5001-10000	5 až 7	5 až 10	3	5
10001-20000	7 až 10	10 až 15	4	8
20001-40000	10 až 15	15 až 20	9	19
Více než 40001	15 a více	20 a více	13	36

g) Webová prezentace knihovny

Indikátor: Dostupnost informací o knihovně a jejích službách dálkovým přístupem je zajištěna prostřednictvím webové prezentace knihovny

- 1) Webová prezentace má jednoznačnou doménu na internetu nebo využívá domény svého provozovatele.
- 2) Webová prezentace musí zahrnovat alespoň: název a sídlo knihovny, kontaktní údaje, název zřizovatele (provozovatele), stručnou charakteristiku knihovny, kontaktní údaje, název zřizovatele (provozovatele), stručnou charakteristiku knihovny, výčet oddělení (existují-li), provozní dobu, knihovní řád, přehled nabízených služeb, poplatky.
- 3) Webová prezentace je zpracována v souladu s pravidly tvorby přístupného webu.

h) Elektronický katalog knihovny (OPAC) na internetu

Směrnice IFLA: Služby veřejných knihoven

„Má-li knihovna katalog na internetu, zlepšuje se její dostupnost pro veřejnost a pro jiné knihovny a zvyšuje se kvalita služeb.“

Indikátor: Knihovny působící v obcích s počtem obyvatel vyšším než 500 nabízí elektronický katalog knihovny, který může veřejnost využívat prostřednictvím dálkového přístupu.

i) Pracovníci knihovny a jejich vzdělávání

Manifest IFLA/UNESCO:

„Knihovna musí být efektivně organizována a udržovat profesionální úroveň své činnosti. Knihovník je aktivním spojovacím článkem mezi uživatelem a knihovními fondy. Předpokladem zabezpečení dostatečné úrovně služeb je knihovnickova odborná kvalifikace a jeho další vzdělávání.“

Indikátor: Dalšímu odbornému vzdělávání je ročně na 1 pracovníka věnováno minimálně 48 pracovních hodin. Pracovníci působící v knihovnách s rozsahem provozní doby menším než 10 provozních hodin týdně absolvují další odborné vzdělávání ročně v rozsahu nejméně 8 pracovních hodin.

j) Měření spokojenosti uživatelů knihovny

Indikátor spokojenosti uživatelů knihovny starších 15 let:

Více než 90 % uživatelů hodnotí služby knihovny jako dobré nebo velmi dobré.
Škála pro hodnocení spokojenosti služeb knihovny:

- velmi dobré
- dobré
- přiměřené
- špatné
- velmi špatné

Indikátor spokojenosti uživatelů knihovny do 15 let:

Více než 75 % dětí a mládeže hodnotí služby knihovny stupněm dobré.
Škála pro hodnocení spokojenosti služeb knihovny:

- dobré
- přiměřené
- špatné

Vyhodnocení plnění standardu knihovnických služeb

- ▶ na místní úrovni provozovatel knihovny
- ▶ na krajské úrovni krajská knihovna, případně ve spolupráci s knihovnami pověřenými výkonem regionálních funkcí
- ▶ na celostátní úrovni Národní knihovna České republiky

Nejdéle po uplynutí pěti let budou indikátory porovnány se skutečným stavem VKIS, a to jak na krajské úrovni krajskou knihovnou, tak i na úrovni celostátní Národní knihovnou ČR.

Děkuji za pozornost.

Monika Kratochvílová
oddělení knihovnictví
Moravská zemská knihovna v Brně